

Journal of Social Intervention: Theory and Practice –
2018 – Volume 27, Issue 3, pp. 9–11
<http://doi.org/10.18354/jsi.569>

Harro Labrujere. **Bouwen op sociale veerkracht.**
Amsterdam: Kringwijs, 2018, €17,50, 64 p.
ISBN 9789082864304

ISSN: 1876-8830

URL: <http://www.journalsi.org>

Publisher: Utrecht University of Applied Sciences,
Faculty of Society and Law, in cooperation with
Utrecht University Library Open Access Journals

Copyright: this work has been published under a
Creative Commons Attribution-Noncommercial-No
Derivative Works 3.0 Netherlands License

BOOKS

GERT SCHOUT

Dr. Gert Schout is senior researcher at the Department of Medical Humanities, VU University Medical Centre, Amsterdam, The Netherlands.

E-mail: g.schout@vumc.nl

Het begrip sociale veerkracht is in Nederland vooral bekend geworden door publicaties van Pieter Hilhorst (2010, 2011). Hij ziet sociale veerkracht als het vermogen van mensen en hun netwerken om tegenslagen op te vangen en introduceerde in dit verband een nieuw begrip: samenredzaamheid. Volgens Hilhorst is solidariteit in het verleden te veel uitbesteed aan de staat, waardoor burgers afhankelijk zijn geworden van de overheid. Maar belangrijker misschien nog, is dat professionals die deze taken voor overheden uitvoeren weinig oog hebben voor sociale hulpbronnen; burgers raken zodoende losgezongen van hun netwerk. Hilhorst noemt als voorbeeld de hulp van overheidswege aan probleemgezinnen; zij krijgen diverse hulpverleners over de vloer, die allemaal werken aan een deelprobleem maar geen ervan mobiliseert familieleden, vrienden en burens.

BOOKS

Internationaal is er stevige kritiek op het begrip social resilience.¹ Theorie en praktijk van sociale veerkracht zouden blind zijn voor meritocratische omstandigheden in neoliberale politieke systemen. Anders gezegd, mensen moeten zich steeds weer veerkrachtig tonen terwijl de tweedeling tussen kansarmen en rijkbedeelden groeit en de competitieve politiek-economische praktijken alles (het milieu) en iedereen (burn out, depressies) uitput. Op het vermogen om tegenslagen op te vangen wordt met andere woorden een veel te groot beroep gedaan, maar erger, sociale veerkracht wordt als excuus gebruikt om de koers van het neoliberalisme voort te zetten en verhult wat de prijs ervan is voor mensen die te maken hebben met baanonzekerheid en kansongelijkheid.

Ondanks deze kritiek blijft de belangstelling voor sociale veerkracht echter onverminderd groot, vooral bij Nederlandse overheden.² In een boekje dat uitgegeven wordt door Stichting Kringwijs (Labrujere, 2018) uit Amsterdam – *Bouwen op sociale veerkracht* – wordt onderstreept dat eenzijdige inzet op professionals het zicht op andere krachtbronnen belemmert. Net als Hilhorst benadrukken de auteurs het belang van eigenaarschap. De nadruk op professionele kennis leidt ertoe dat mensen zich geen eigenaar meer voelen van de samenleving. De zorg voor elkaar en het eigen leven is uit handen gegeven, aldus de auteurs. Om dit te onderbouwen wordt een voorbeeld gegeven van de loketten waarnaar je kan bellen als inwoners van een gemeente problemen ervaren: Veilig Thuis, 112, wijkteam, GGD, meldpunt overlast, meldpunt openbare ruimte, etc. Problemen kunnen worden uitbesteed, het is niet van jou, concluderen de auteurs.

Het boekje schetst een visie op mens en samenleving die misschien niet erg vernieuwend is, maar wel aanknopingspunten bevat voor gemeenten en voorzieningen die werk willen maken van sociale veerkracht. Op pagina 34 wordt een voorbeeld gegeven van een nieuwe wijze waarop een casuoverleg van een sociaal team gevoerd kan worden:

We spreken met mensen in plaats van over mensen.
We denken mee met een ander in plaats van voor een ander.
Er zitten meer mensen aan tafel om wie het gaat, dan professionals.
De agenda wordt bepaald door de mensen om wie het gaat, rekening houdend met de zorgen die andere actoren misschien hebben over veiligheid of grensoverschrijdend gedrag.
De oplossingen komen van de mensen zelf.

Wat zou er in de Nederlandse hulpverlening in Veiligheidshuizen, FACT-teams en sociale teams verschijnen als er langs deze lijnen wordt gewerkt? De zelfwerkzaamheid, samenredzaamheid en geloof in eigen kunnen zou een waarschijnlijk een ongekende boost krijgen. De auteurs

herformuleren de tegenwerping die zij in de praktijk tegenkomen (“dat werkt niet voor mijn klanten”) als volgt: “hoe zorg ik dat ik zo kan werken”.

Hierin ligt het belang van het boekje van Kringwijs en het voorbereidend werk van Pieter Hilhorst dat eraan voorafging: sociale veerkracht is meer nodig dan ooit. Met het oog op de individualisering en de hyperindividuele leefstijlen die daarmee verbonden zijn is steun van de primaire groep minder vanzelfsprekend dan, zeg, 50 jaar geleden. Maar ze is cruciaal omdat niet iedereen zich makkelijk staande kan houden in de meritocratische en neoliberale omstandigheden waarin wij leven. Het boekje *Bouwen aan sociale veerkracht* moet niet gezien worden als een vrijbrief om de aarde en haar bewoners verder uit te putten. Het wil handvatten aanreiken voor samenredzaamheidspraktijken in onzekere en turbulente tijden.

NOTEN

- 1 Zie het overzicht in: Bourbeau, P. (2018). A Genealogy of Resilience. *International Political Sociology*, 12(1), 19–35.
- 2 Zie bijvoorbeeld de site “SOCIALE VEERKRACHT IN BRABANT”: <https://hetpon.nl/portfolio/sociale-veerkracht-brabant/>

REFERENTIES

- Hilhorst, P. (2010, 21 december). Links moet inzetten op sociale veerkracht. *de Volkskrant*. Retrieved 24 April, 2018, from <https://beta.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/column-pieter-hilhorstlinks-moet-inzetten-op-sociale-veerkracht--b32bd578/>
- Hilhorst, P. (2011). Sociale veerkracht als vangnet. *S&D*, 5/6, 149–158.
- Labrujere, H. (2018). *Bouwen op sociale veerkracht*. Amsterdam: Kringwijs.